

Vereniging van Belangstellenden in Museum de Lakenhal

Beleidsplan 2019 – 2022

1. Inleiding

Dit is het derde achtereenvolgende beleidsplan dat de Vereniging van Belangstellenden in de Lakenhal (hierna: VBL) opstelt. De voorgaande beleidsplannen 'Beleidsplan 2011 – 2015' en 'Beleidsplan 2015- 2018' werden gekenmerkt door het nader specificeren van de positie van de VBL, zowel als zelfstandige vereniging als in relatie tot het stedelijk museum De Lakenhal. Tezamen met de leden zijn de visie en de missie van de VBL gedefinieerd.

Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een duidelijkere positionering van de VBL en een aantal nieuwe afspraken met Museum de Lakenhal over onder meer de organisatie van ledenactiviteiten en het aankoopbeleid ten behoeve van het museum.

Dit Beleidsplan 2019 - 2022 bouwt enerzijds voort op het voorgaande, anderzijds spitst het zich toe op twee belangrijke gebeurtenissen: (i) in 2019 zal Museum de Lakenhal haar deuren weer openen voor het publiek, en (ii) de VBL zal in 2019 haar 100-jarig bestaan vieren.

2. Positie, missie en visie van de VBL

De VBL is goedgekeurd bij Koninklijk Besluit op 11 januari 1919 en neemt een tweeledige positie in.

De positie van de VBL *als vereniging* is van oudsher "voor en door de leden". Onder "voor de leden" verstaan wij het organiseren van lezingen en evenementen (geregeld in het kader van lopende tentoonstellingen), en het met korting toegang krijgen tot het museum. Onder "door de leden" vatten wij vooral de van leden afkomstige financiële bijdragen, niet alleen als het gaat om contributie of daaraan gerelateerde schenkingen (veel leden betalen een extra bedrag boven de jaarlijkse contributie), maar ook erflatingen en schenkingen bij het leven.

Dit laatste is het fundament voor de positie van de VBL als *partner van het museum in het aankoopbeleid*. De VBL heeft in haar 100-jarig bestaan tientallen kunstwerken aangekocht, geschonken, dan wel medegefinancierd ten behoeve van de Lakenhal.

Doelstelling van de Vereniging voor Belangstellenden

Ook uit de statuten van de VBL blijkt duidelijk de doelstelling om gelden bijeen te brengen ten behoeve van de *collectie* van het museum.

De VBL heeft als statutaire doelstelling: "De vereniging stelt zich ten doel om schilderijen en voorwerpen van kunst of historisch belang te verwerven, deze aan de gemeente Leiden aan te bieden ten behoeve van de verzamelingen van Museum De Lakenhal, de aankoop door anderen ten behoeve van deze verzamelingen te bevorderen of geldelijk te steunen, alsmede de belangstelling voor en betrokkenheid bij het Museum De Lakenhal te bevorderen en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn."

Het bestuur onderschrijft deze doelstelling volledig. Het geeft duidelijk de kaders aan: (i) het werven van fondsen om de aankoop van kunstwerken mogelijk te maken, en (ii) het bevorderen van belangstelling in Museum de Lakenhal, in het bijzonder bij haar leden. Op basis hiervan formuleert de VBL haar *missie* (waar staan we voor?) en haar *visie* (waar gaan we voor?) als volgt.

De missie van de VBL:

Het - in interactie met belangstellenden - stimuleren van de uitbreiding en het behoud van kenmerkende elementen van de collectie van Museum De Lakenhal.

De visie van de VBL:

Het in dialoog betrekken van belangstellenden bij de fondsenwerving ten behoeve van een belangrijke aankoop in de kern van de collectie.

Het belang van de missie en visie is dat voor alle betrokkenen duidelijk is welke doelstellingen en taakstellingen de VBL heeft. Het bestuur zal deze missie en visie in zijn beleid en besluitvorming steeds als leidraad gebruiken.

Ledenbestand

Het bestuur benadrukt het belang van een gezond, groeiend en actief ledenbestand.

Het ledenbestand is tamelijk heterogeen (het vergrijst, leden zijn vooral afkomstig uit Leiden e.o.), in zekere zin anoniem, nog niet erg interactief en ook nog gestaag krimpend: ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan telt de VBL ca. 500 betalende leden.

Het bestuur gaat voor de komende jaren de volgende maatregelen treffen ten aanzien van het ledenbestand:

- er zal hard aan werving van nieuwe leden worden gewerkt, niet alleen om het ledenaantal omhoog te krijgen, maar ook om te differentiëren, met name meer jongere leden te krijgen;
- het aanvaarden van het lidmaatschap zal makkelijker worden. Er komt een nadruk op het online lid worden via een digitaal formulier;
- om voldoende slagkracht te kunnen blijven houden als vereniging is de contributie voor het lidmaatschap van het VBL, met instemming van de leden, per 1 januari 2019 verhoogd;
- via sociale media zullen activiteiten gecommuniceerd worden. Hiertoe is in 2018 een begin gemaakt met het opzetten en uitsturen van digitale nieuwsbrieven voor leden;
- er zullen “social events” worden georganiseerd: variërend van borrels hij tentoonstellingen tot de mogelijkheid voor leden om gezamenlijk tentoonstellingen hij andere musea te bezoeken.

De doelstelling van het bestuur is dat het ledenbestand op lange termijn wat betreft grootte en samenstelling stabiel is. Dat is een noodzakelijk voorwaarde voor de continuïteit van onze vereniging én het welslagen van een goed aankoopbeleid ten behoeve van het museum. Het streven is om eind 2022 een ledental van 1000 te hebben.

3. Positie, missie en visie van het Museum

De Lakenhal; missie

Museum De Lakenhal maakt beeldende kunst, kunstnijverheid en geschiedenis in Leiden toegankelijk voor een breed publiek om te inspireren en een bijdrage te leveren aan persoonlijke ontwikkeling.

Het museum vervult deze missie door:

- Het verwerven, bewaren en presenteren van de verzamelingen beeldende kunst, kunstnijverheid en geschiedenis.
- Het presenteren van tentoonstellingen van (inter)nationaal belang op basis van Leidse bronnen.
- Het nastreven van museale vernieuwing door avontuurlijke, interdisciplinaire projecten te ontwikkelen, ook in samenwerking met externe partners.
- Het zoeken van een open dialoog met een breed samengesteld museumpubliek: het museum geeft informatie maar stimuleert bezoekers ook om eigen interpretaties en verhalen in te brengen.

Medewerkers van De Lakenhal brengen deze missie in praktijk door hun kennis van en passie voor beeldende kunst, kunstnijverheid en geschiedenis door middel van een inspirerende, leerzame en zo direct mogelijke interactie over te brengen aan het publiek. Zij werken daarbij volgens de normen en kwaliteitseisen die voor de museumbranche gelden en die zijn vastgelegd in richtlijnen van de Ethische Code voor Musea van het ICOM, van het Nederlands Museum Register en van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (ICN).

Visie

Museum De Lakenhal inspireert, verbindt en vernieuwt. Inspireren door de avontuurlijke, wetenschappelijke en visuele kwaliteit van tentoonstellingen, collectiepresentaties en bijzondere projecten. Vernieuwen door actief te experimenteren met nieuwe invalshoeken, publieksbenaderingen en presentatievormen. Verbinden door als eigentijds netwerkmuseum te opereren: samenwerkingsgericht, interactief en maatschappelijk betrokken, met een museaal

aanbod voor een breed publiek, bestaande uit alle generaties. Daarnaast verbindt het museum heden en verleden door bezoekers te inspireren met oude en nieuwe gezichtspunten.

Restauratie, nieuwbouw, en heropening

Sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw wordt gesproken over de noodzaak van uitbreiding en restauratie van de monumentale 'Laecken- Halle' waarin het museum is gevestigd. De Lakenhal werd in 1642 gebouwd naar een ontwerp van Arent van 's-Gravesande en geldt als een van de hoogtepunten van het Hollands classicisme. Eeuwenlang was hier het centrum van de lakenhandel gevestigd, die de stad Leiden tot bloei bracht.

In 2011 stelde de gemeente Leiden een bedrag van 13,5 miljoen euro ter beschikking voor de restauratie en uitbreiding van dit bijzondere Rijksmonument. Daarna is hard gewerkt aan de voorbereidingen en verder realisatie ervan. In 2016 start de restauratie en nieuwbouw proces van Museum De Lakenhal.

In juni 2019 wordt De Lakenhal weer teruggegeven aan het publiek. Vanaf de heropening wordt de collectie getoond in de oude 'Laecken-Halle', met bekende topstukken zoals 'Het Laatste Oordeel' (ca. 1526/27) van Lucas van Leyden, de 'Brillenverkoper' (ca. 1624) van Rembrandt Harmensz. van Rijn en 'Contra-Compositie VII' (1924) van Theo van Doesburg. In de nieuw gebouwde tentoonstellingszalen wordt vanaf de heropening een speciale presentatie ingericht rond de restauratie en uitbreiding, met fotowerken van Karin Borghouts en Marjan Teeuwen.

Museum De Lakenhal presenteert van november 2019 tot februari 2020 de tentoonstelling Jonge Rembrandt 1624-1634. Voor het eerst wordt een overzichtstentoonstelling exclusief gewijd aan het vroegste werk van Rembrandt Harmensz. van Rijn (1606-1669). De tentoonstelling omvat ongeveer 40 schilderijen, 70 etsen en 10 tekeningen. Naast werk van Rembrandt zal er ook werk te zien zijn van onder andere Lievens, Lastman en Van Swanenburg.

4. Aankoopbeleid – financiële middelen

Het bestuur is van oordeel dat het van belang is dat beleid wordt gehanteerd voor het inzetten van de financiële middelen van de VBL ten behoeve van aankopen van kunstvoorwerpen die aan De Lakenhal in bruikleen worden gegeven (waaronder begrepen het laten verrichten van restauraties aan werken die reeds in de collectie zijn). Het beleid bestaat erin dat hij aankopen ten behoeve van de collectie van het museum een aantal randvoorwaarden zal gelden:

- de geschiktheid en kwaliteit van het betreffende kunstwerk moet zodanig zijn dat het kwalificeert om permanent "op zaal" tentoon gesteld te worden. Met andere woorden, aankopen die in het depot van het museum terecht komen worden niet gezien als een waardevolle bijdrage door de VBL;
- werken die voorzien in een leemte in de collectie van het Museum genieten de voorkeur. Met de directie van het museum wordt overleg gevoerd over het collectiebeleid. Dit laatste is naar de mening van het bestuur zeer relevant: aankopen door de VBL moeten passen in de visie van het museum op de bestaande collectie en de uitbreidingswensen.

De financiële middelen worden verkregen uit de lidmaatschapsgelden, lijfrenten, incidentele giften, erfstellingen en legaten.

Het vermogen van de VBL wordt matig defensief belegd. Dit betekent dat het bestuur bereid is enig risico te nemen maar wel binnen bepaalde grenzen en over een langere periode.

Het bestuur neemt ethische aspecten mee in het beleggingsbeleid.

4. Van Steijn fonds

Op donderdag 21 maart 2019 is bekend gemaakt dat de VBL een erfenis heeft ontvangen ter waarde van circa 5 miljoen euro. De schenker, Carla van Steijn, was jarenlang lid van de Vriendenvereniging VBL en had een bijzondere band met het museum, de medewerkers en het Vriendenbestuur.

Deze miljoenerfenis komt bovenop eerdere schenkingen die door Carla van Steijn bij leven en welzijn aan de vriendenvereniging werden gedaan ten behoeve van de collectie én voor de restauratie en uitbreiding van het museumcomplex. Vanwege de grote betekenis van deze

bijdragen aan de restauratie en uitbreiding, draagt het nieuwe gebouw de naam Van Steijn Gebouw.

Met eerdere schenkingen van mevrouw Van Steijn werd een basis gelegd voor nieuwe aankopen. Ook werden er glas-in-loodramen en monumentale koepeldaken mee gerestaureerd en maakte het nieuwe publieksvoorzieningen mogelijk, zoals het educatieatelier en de aanleg van een ringleiding voor doven en slechthorenden in het auditorium. Een aanvullende schenking van Carla van Steijn maakte de restauratie van de tweede verdieping van de 17e-eeuwse Lakenhal en de restauratie van de Oud-Hollandsche Keuken mogelijk. Het bestuur van de VBL kijkt met ontroering, respect en genoeg terug op de bijzondere band die in de loop van jaren met mevrouw Van Steijn werd opgebouwd en gedenkt haar graag op gepaste wijze met de instelling van het Van Steijn Fonds.

5. 100-jarig bestaan

De viering van het 100-jarig bestaan van de VBL in 2019 is begonnen met de feestelijke overhandiging van de eerste exemplaren van het Museumboek door Voorzitter Haro Schultz van Haegen aan burgemeester Lenferink, commissaris van de Koning Jaap Smit, museumdirecteur Meta Knol en cultuurwethouder Yvonne van Delft. Het boek beschrijft 145 jaar Lakenhal in Leiden.

De VBL heeft ter ere van het eeuwfeest uit handen van Commissaris van de Koning in Zuid-Holland Jaap Smit een koninklijke erepenning ontvangen.

Op 15 november staat het jubileumfeest voor VBL leden gepland.

6. Slot

De VBL heeft een lange bestaansgeschiedenis. Er zijn in de afgelopen decennia belangrijke bijdragen door de VBL aan het Museum De Lakenhal verleend - zowel materieel als immaterieel. Er is alle reden om daar met trots op terug te blikken. Vanaf de opening van het museum in 2019 heeft het bestuur evenwel de blik naar voren en wil daarbij een betrouwbare en stimulerende partner blijven voor het museum.